

МБАЛ “Света Марина” ЕАД - Варна

ДОКЛАД НА РЪКОВОДСТВОТО

Одобрен от Съвета на директорите
на 20.03.2017 г.

Съдържание

1. Обща информация и представяне на Дружеството	стр. 2
2. Значими събития и сделки през 2016 г.	стр. 6
3. Основни финансови показатели	стр. 6
4. Рискови фактори и политика по управление на риска	стр. 7
5. Резултати от дейността през 2016 г.	стр. 10
6. Предвиждано развитие	стр. 33
7. Събития след датата, към която е съставен финансовият отчет	стр. 34

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

1. **Обща информация и представяне на Дружеството**

Многопрофилна болница за активно лечение „Света Марина“ ЕАД (Дружеството) е търговско предприятие, регистрирано в България по Търговския закон, със седалище и адрес на управление гр. Варна, бул. „Христо Смирненски“ № 1. Дружеството се създава и управлява съгласно Закона за лечебните заведения.

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД води началото си от 2000 г. Съдебната регистрация на Дружеството е с Решение на Варненски окръжен съд № 2940/20.09.2000 г.

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД е еднолично акционерно дружество с държавно имущество с едностепенна система на управление.

Капиталът на Дружеството към 31 декември 2016 г. е в размер на 48 286 770 лева, разпределен в 4 828 677 поименни акции с номинал 10 лева.

Предмет на дейност

Днес МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна е най-модерната лечебно-диагностична структура в Североизточна България. Основни направления на нейната дейност са терапия, хирургия, педиатрия, кардиология, неврология, онкология, вътрешни болести, образна диагностика, медико-диагностични лаборатории, инфекции и психиатрия.

Болницата осъществява диагностично-консултативна и лечебна дейност чрез 38 специализирани клиники, 14 отделения, 5 лаборатории и 34 консултативни кабинета. Тя е напълно оборудвана и комплектована за комплексно лечение на онкоболни пациенти, включващо диагностика на туморите с ендоскопски центрове, модерни скенери, два ядрено-магнитни резонанса - 1,5 Tz и 3 Tz, позитронно-емисионна компютърна томография, собствен циклотронен комплекс, модерна патоанатомия с имунохистохимия и молекулярно-генетичен анализ на туморите, персонализирана медицина, безкръвни хирургични интервенции с 3D лапароскопска апаратура, индивидуализирана химиотерапия и модерно и ефективно лъчелечение чрез два линейни ускорителя и трети с възможности за радиохирургия.

Разполага с 1 860 души персонал. Голяма част от служителите на лечебното заведение са членове на научни и академични дружества у нас и в чужбина, национални консултанти, членове на специализирани съвети, на Висшата атестационна комисия и на държавни изпитни комисии. МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна е университетска база за учебно - преподавателска и научноизследователска дейност. В болницата се провежда обучение на студенти от I до VI курс, специализиращи лекари и докторанти.

МБАЛ "Света Марина" ЕАД - Варна е една от първите болници в страната с изградена цялостна компютърна болнична информационна система (БИС). Системата е SQL server базирана и включва над 400 работни станции, намиращи се в отделните сгради и свързани с оптични и безжични връзки. Програмните приложения включват: Кодирание и статистика, мрежово Web приложение, аптека, складове, калкулация, параклиника, счетоводство, човешки ресурси. От 2004 г. е създаден учебен модул в болничната информационна система за повишаване на квалификацията на преподаватели, асистенти, ординатори, стажант - лекари и специализанти, който всяка година се допълва и оптимизира.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Постигането на високо качество е една от главните цели на лечебното заведение. МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна е отличена от Фондация „Електронно здравеопазване България“ и ICTMedia с награда „Най-иновативна болница“ за изключителни постижения в категория „Комплексен подход при внедряването на информационни и комуникационни технологии“.

Дружеството притежава първия за страната сертификат за управление на качеството „EFQM“-Level 1 "Committed to Excellence" и последващото го отличие - Level 2 "Recognized for Excellence".

Управителни органи

Дружеството е с едностепенна система на управление и се управлява от Общо събрание на акционерите и Съвет на директорите.

Общото събрание на акционерите се представлява от Министъра на здравеопазването и има изключителното право да изменя устава на Дружеството.

Членовете на Съвета на директорите се избират от Общото събрание на акционерите за срок до 5 години, могат да бъдат преизбирани без ограничение, както и освободени от длъжност преди изтичане на мандата, за който са избрани.

Към 26.04.2016 г. Членове на Съвета на директорите са:

- Проф. д-р Красимир Димитров Иванов, д.м.н. – Председател
- Проф. д-р Жанета Георгиева, д.м. – Изпълнителен директор
- Проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н. – Член на Съвета“.

На 26.04.2016 г. е сключен договор за управление и контрол № РД-16-101 между министъра на здравеопазването и съвет на директорите в състав: проф. д-р Валентин Любомиров Игнатов, д.м., проф. д-р Красимир Димитров Иванов д.м.н. и проф. д-р Риналдо Савов Шишков, д.м. Промяната е вписана в Търговски регистър на 05.05.2016 г.

Към датата на изготвяне на настоящия доклад за дейността Съветът на директорите е в състав:

- Проф. д-р Красимир Димитров Иванов, д.м.н. – Председател;
- Проф. д-р Валентин Игнатов, д.м. – Изпълнителен директор;
- Проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н. – Член на Съвета.

Изпълнителният директор има трима заместници: Директор „Лечебно – диагностична дейност“ - проф. д-р Силва Андонова, д.м.н., Директор "Икономически дейности" - Марта Дракова и Директор „Преддипломно и следдипломно обучение“ - проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н.

Участие на членовете на Съвета на директорите в капитала и управлението на други дружества

Членовете на Съвета на директорите не са участвали в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, не са притежавали никакви части от капитала на други дружества, нито участват в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети.

Членовете на Съвета на директорите не са придобивали, притежавали или прехвърляли акции или облигации на Дружеството. На членовете на Съвета на директорите не са били предоставяни права да придобиват акции и облигации на Дружеството.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Никой от членовете на Съвета на директорите, нито някое от свързаните с тях лица не са сключвали договори с Дружеството, които излизат извън обичайната им дейност, или съществено се отклоняват от пазарните условия.

Възнагражденията на Съвета на директорите се формират в съответствие с изискванията на Наредба 9/2000 г. За 2016 г. общият им размер е 111 х. лв.

Структура на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна

- Диагностично-консултативен блок (ДКБ), който включва: 2 спешни отделения - за възрастни и за деца; приемни кабинети в инфекциозни клиники и психиатрия; 34 консултативни кабинета към съответните клиники; 5 лаборатории, от които - една централна и четири специализирани лаборатории; Клиника по диализа; една обща и една специализирана ТЕЛК;
- Стационарен блок (СБ), състоящ се от 38 клиники и 14 отделения;
- Административно-стопански блок (АСБ) –обща и специализирана администрация;

На територията на Дружеството функционира Болнична аптека.

Дружеството притежава изцяло две дъщерни дружества и няма други дялови участия:

- ДКЦ „Света Марина“ ЕООД – с предмет на дейност оказване на специализирана извънболнична помощ, медико-диагностични изследвания, медицинска експертиза на работоспособността и профилактични медицински изследвания;
- Света Марина трейдинг“ ЕООД – с основен предмет на дейност пране и химическо чистене, консултантска дейност във връзка с трудова медицина;

Дружеството провежда гъвкава политика по адаптиране на структурата в съответствие с потребностите на пазара и промяна в нормативната база.

2. Значими събития и сделки през 2016 г.

На 14.05.2016 г. в Търговски регистър е вписано увеличение на капитала с апортна вноска в размер на 24 575 хил. лв., включваща апаратура на стойност 21 254 х. лв. и строително-монтажни работи на стойност 3 321 х. лв. Увеличението на капитала е направено от държавата – едноличен собственик на основание Решение № 135 на Министерския съвет от 02.03.2016 г. и издадени във връзка с него протоколи №№ РД-16-37/10.03.2016 г., РД-16-75/06.04.2016 г. на упражняващия правата министър на здравеопазването;

Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“ - проект „Нови възможности за качествени и модерни услуги за хората с психични разстройства в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД, Варна“, по време на който бяха ремонтирани 800 кв. м от Психиатрични клиники и бяха обучени над 100 души медицински персонал на стойност 525 х. лв., от които 376 х. лв. са принос на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2009-2014 г., а останалите 149 х. лв. са собствен принос на лечебното заведение.

Реконструкция на централен вход на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - гр. Варна чрез доставка и монтаж на кръгла, автоматично въртяща се врата и автоматизирана антипаник вратана стойност 154 х. лв. собствени средства на лечебното заведение;

С договор на Министерство на здравеопазването с рег. № РД 12-279/21.12.2015 г. на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна са предоставени финансови средства - капиталов трансфер в размер на 148 х. лв. на извършване на дейности, свързани с изпълнението на обект „Климатизация на 6 болнични стаи в трансплантационно отделение към Клиника по хематология“;

С договор № РД-12-228 от 21.07.2016 г. от Министерство на здравеопазването са предоставени 52 х. лв. за климатизация на 2 болнични стаи в Клиника по детска клинична хематология и онкология в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - гр. Варна. Общата стойност на обекта възлиза на 85 х. лв. Освен целевите средства са вложени и собствените средства в размер на 33 х. лв.

3. Основни финансови показатели

Показатели	2016 г. в хил. лв.	2015 г. хил. лв.	Изменение в %
Нетни приходи от медицински дейности	101 572	92 452	9,86%
Други приходи	1 885	1 773	6,32%
Оперативна печалба преди амортизации	5 570	6 492	-14,20%
Оперативна печалба/(загуба)	(1 823)	1 050	-273,62%
Нетна печалба/(загуба)	(1 625)	540	-400,93%
Капиталови разходи	3 352	9 305	-63,98%
Нетекущи активи	55 132	34 373	60,39%
Текущи активи	22 662	21 615	4,84%
Собствен капитал	46 541	23 938	94,42%
Нетекущи пасиви	8 619	8 801	-2,07%
Текущи пасиви	22 634	23 249	-2,65%

Годишен доклад за дейността (продължение)

Показатели	2016 г.	2015 г.
Оперативна печалба преди амортизации/ Нетни приходи от медицински дейности	5,48%	7,02%
Оперативна печалба/Нетни приходи от медицински дейности	-1,79%	1,14%
Рентабилност на приходите от продажби(Нетна печалба/Нетни приходи от медицински дейности)	-1,60%	0,58%
Рентабилност на собствения капитал	-3,49%	2,26%
Рентабилност на пасивите	-5,20%	1,68%
Капитализация на активите	-2,09%	0,96%
Коефициент на обща ликвидност	1,00	0,93
Коефициент на бърза ликвидност	0,88	0,80
Коефициент на абсолютна ликвидност	0,43	0,43
Коефициент на финансова автономност	1,49	0,75
Коефициент на задлъжнялост	0,67	1,34

Независимо от отрицателния нетен резултат на Дружеството след данъци за 2016 г. – 1 625 хил. лв., от голямо значение за анализа на резултатите от дейността е факта, че оперативната печалба преди амортизации е 5 570 хил.лв. (2015 г.: 6 492 хил.лв.). Този показател доказва възможността на Дружеството генерираните приходи от дейността да покриват паричните оперативни разходи.

Решението на Едноличния собственик, в лицето на Министерство на здравеопазването със стойността на получени дълготрайни активи за 24 575 хил.лв. по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 - „Изграждане на Онкологичен и лъчетерапевтичен център „Света Марина“ да се увеличи регистрирания капитал на Дружеството доведе до увеличаване на непаричните разходи за амортизации, без едновременно с това да се отчетат приходи от правителствени дарения, каквато е обичайната практика. Това повлия на оперативния резултат в посока намаление с 1 569 хил.лв.

4. Рискови фактори и политика по управление на риска

Рискове, свързани с дейността на Дружеството

Основен риск за Дружеството би била евентуалната финансова нестабилност на Националната здравноосигурителна каса, която се явява основен партньор и платец на оказваните медицински услуги.

Други фактори, които застрашават финансовата независимост на Дружеството са:

- Финансовата и икономическа нестабилност в национален мащаб;
- Несигурна икономическа среда в отрасъла;
- Чести промени в законодателството;
- Текучество и недостиг на работна сила (среден и помощен медицински персонал);
- Поради спецификата и огромното социално значение на предлаганите услуги – все по-трудно синхронизиране между търсене и предлагане;
- Репутацията на Дружеството може да бъде неблагоприятно засегната от невярна или подвеждаща информация;

Годишен доклад за дейността (продължение)

● Съдебни спорове или други извънсъдебни действия, които могат да имат неблагоприятен ефект върху бизнеса на Дружеството и финансовото му състояние;

Управление на рисковете

При осъществяване на дейността си Дружеството е изложено на различни финансови рискове: оперативен риск, кредитен риск, ликвиден риск и пазарен риск (включващ валутен риск, риск на паричните потоци, произтичащ от колебанията в размера на бъдещите парични потоци, свързани с финансов инструмент и ценови риск).

Ръководството носи отговорността за установяване и управление на рисковете, с които се сблъсква Дружеството. Управлението на рисковете се извършва съгласно практиката на Принципала – Министерството на здравеопазването и има за цел да намали евентуалните неблагоприятни ефекти върху финансовия резултат на Дружеството. Системата за управление на риска включва правила за дружествата от Министерство на здравеопазването, които дефинират персоналната и оперативна организация на системата за управление на риска, както и изискванията за докладване относно значителните рискове.

Тази политика подлежи на периодична проверка с цел отразяване на настъпили изменения в пазарните условия и в дейността на Дружеството.

Оперативен риск

Оперативен е рискът от преки или косвени загуби, произтичащи от широк кръг от причини, свързани с процесите, персонала, дейността и инфраструктурата на Дружеството, както и от външни фактори, различни от кредитни, пазарни и ликвидни рискове, произтичащи от правни и регулаторни изисквания и общоприети стандарти за корпоративно управление. Оперативни рискове възникват от всички операции на Дружеството.

Целта на Ръководството е да управлява оперативния риск така, че да балансира между избягването на финансови загуби, увреждане на репутацията на Дружеството и най-доброто изпълнение на основните задачи и ефективността на разходите. Основната отговорност за разработване и прилагане на контроли за оперативния риск се възлага на Съвета на директорите.

Практиката на Ръководството за управление на оперативния риск е в следните основни области:

- Изисквания за подходящо разпределение на задълженията, включително оторизиране на сделки;
- Изисквания за равняване и мониторинг на сделките;
- Съответствие с регулаторните и други правни изисквания;
- Документация за контрол и процедури;
- Изисквания за периодична оценка на оперативните рискове и адекватността на контролите и процедурите за справяне с идентифицираните рискове;
- Изисквания за докладване на оперативни резултати и предложените коригиращи действия;
- Изисквания за застраховане, с цел намаляване на риска;
- Обучение и професионално развитие;
- Изисквания за спазване на етични и бизнес стандарти;

Годишен доклад за дейността (продължение)

Кредитен риск

Основните кредитни рискове, на които е изложено Дружеството са:

- Реализиране на финансова загуба, в случаите на фалит на търговски банки, в които Дружеството поддържа наличен паричен ресурс по разплащателни сметки или депозити в лева и чуждестранна валута;
- Реализиране на финансова загуба, в случаите на неизпълнение на договорените условия с Министерство на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса;
- Реализиране на финансова загуба, в случаите на неизпълнение на договорни задължения на клиент (отписване на несъбираеми вземания) или доставчик (невъзможност за възстановяване на авансова платени суми);

Поради подценяването на риска от неизпълнение на задължения от страна на търговски банки и неспазване на лимитите за разпределение на паричните средства през предходни периоди, Дружеството е отчело значителни загуби от обезценка на вземания от Корпоративна търговска банка АД. От втората половина на 2014 г. ръководството е пренасочило паричните ресурси към други търговски банки, като редовно следи кредитните рейтинги на всички банки-контрагенти. Към датата на изготвяне на настоящия доклад ръководството е предприело необходимите действия, които да доведат до стриктно придържане към утвърдените лимити и разпределяне на максимум 25% от наличния паричен ресурс в една търговска банка.

По отношение на клиентите – Министерство на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса, ръководството редовно следи за спазването на ежегодно договорените условия, с цел избягване приложението на санкциониращите клаузи и реализирането на финансови загуби.

По отношение на други клиенти Дружеството прилага минимизиращи риска правила като: включване на правила за прекратяване на договорните отношения, обезпечаване на вземания чрез изискване за банкови гаранции и др. Ръководството упражнява стриктен контрол по отношение на вземанията, като не се допуска разсрочване на необезпечените експозиции за клиенти с нестабилен кредитен рейтинг.

Ликвиден риск

За минимизиране на риска Дружеството да не разполага с достатъчно средства, за да посрещне предстоящи плащания към свои кредитори или доставчици ръководството текущо следи падежите и контролира паричните потоци.

Валутен риск

Валутният риск се свързва с възможността приходите на Дружеството да бъдат повлияни от промените на валутния курс на лева спрямо други валути. Основните сделки на Дружеството са в български лева, не съществуват вземания и задължения в чуждестранна валута, поради което валутният риск е минимизиран. Дружеството поддържа минимални наличности парични средства в щатски долари, а ръководството прилага политика по управление на плащанията, която ограничава необходимостта от обмяна на валута при неизгодни валутни курсове.

Риск на лихвени равнища

Лихвоносните активи на Дружеството са единствено парични средства по разплащателни сметки, които са с фиксиран лихвен процент, поради което приходите и оперативният паричен поток не са застрашени от евентуална промяна в пазарните нива на лихвите.

Годишен доклад за дейността (продължение)**Ценови риск**

Дейността на Дружеството не е силно зависима от циклични и сезонни промени. Цените на основните приходи от медицински услуги се регулират нормативно, което ги прави величина, непряко зависима от пазарните цени и техните промени. Приходите от наеми, административни и други услуги генерират риск по отношение на възможни промени в ценовите равнища на тези услуги. Тези рискове се минимизират чрез включване на клаузи за актуализация на цените на услугите при промяна в ценоразписа на болницата и чрез времево ограничаване /обичайно договорите за услуги са едногодишни, а наемните – тригодишни/. Приходите от тези услуги формират под 1% от всички приходи на Дружеството.

За минимизиране на риска, възникващ при промяна в цените на медикаментите и консумативите, реимбурсирани от Националната здравноосигурителна каса, в сключваните между Дружеството и доставчиците договори се предвижда възможност за корекция при промяна от страна на реимбурсиращия орган.

Управление на капиталовия риск

Адекватното управление на капиталовия риск има за цел осигуряването на възможността Дружеството да генерира достатъчно средства за осигуряването на оперативната дейност в прогнозируем времеви интервал.

5. Резултати от дейността през 2016 г.**Оперативни резултати****Приходи**

Приходи от оперативна дейност	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %
Нетни приходи от медицински дейности	101 572	92 452	9,86%
Други приходи	1 885	1 773	6,32%
Промяна в наличностите на продукцията	2	3	-33,33%
Общо приходи от оперативна дейност	103 459	94 228	9,80%

Нетни приходи от медицински дейности	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Приходи от РЗОК	89 555	81 636	9,70%	88,17%
Приходи от Министерство на здравеопазването	4 197	3 344	25,51%	4,13%
Приходи от медицински услуги и потребителска такса	2 969	2 535	17,12%	2,92%
Приходи от медицински изделия	2 940	2 595	13,29%	2,89%
Приходи от клинични изпитвания	520	595	-12,61%	0,51%
Приходи за кръв и кръвни продукти от РЦТХ	255	260	-1,92%	0,25%
Приходи от обучение на медицински специалисти	165	151	9,27%	0,16%

Годишен доклад за дейността (продължение)

Приходи от Фонд лечение на деца при МЗ	208	268	-22,39%	0,20%
Приходи от дарения, хуманитарни помощи и мостри	763	1 068	-28,56%	0,75%
Общо Нетни приходи от медицински дейности	101 572	92 452	9,86%	100,00%

Други приходи	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Приходи от правителствени дарения за имоти, машини и оборудване	837	573	46,07%	44,40%
Приходи от правителствени дарения за текущата дейност	45	22	104,55%	2,39%
Приходи от дарения на трети лица за имоти, машини и оборудване	99	234	-57,69%	5,25%
Приходи от наеми	423	497	-14,89%	22,44%
Приходи от такса автоход	310	278	11,51%	16,45%
Приходи от вендинг телевизори	84	80	5,00%	4,46%
Приходи от получени гаранции и неустойки и съдебни дела	12	2	500,00%	0,64%
Приходи от административни и други услуги	60	48	25,00%	3,18%
Излишъци от инвентаризации	8	22	-63,64%	0,42%
Приходи от продажба на отпадъчни и бракувани материали	3	11	-72,73%	0,16%
Отписани задължения	3	4	-25,00%	0,16%
Други	1	2	-50,00%	0,05%
Общо други приходи	1 885	1 773	6,32%	100,00%

При анализиране структурата на приходите трябва да се обърне внимание на двата основни източника на финансиране - договора с Националната здравноосигурителна каса и финансирането от Министерство на здравеопазването.

Приходите по договор с НЗОК бележат ръст от 9,7% в сравнение с 2015 г., като това се дължи на:

● Отчита се нарастване със 17,05% на сумата за онкомедикаменти, заплащани от НЗОК от 20 446 хил. лв. през 2015 г. на 23 933 през 2016 г. Ръст от 47,08% бележат и приходите от клинични процедури за онкоболни от 754 хил. лв. за 2015 г. на 1 109 хил. лв. за 2016 г. И при двата показателя това се дължи на липсата на ограничения от НЗОК при отчитането на обслужените пациенти с онкологични заболявания.

● Нарастване с 35,85% се отчита при процедурите на PET/CT от 2 633 през 2015 г. на 3 577 през 2016 г. Това се отразява на приходите от тази дейност: от 5 218 хил. лв. през 2015 г. на 7 161 хил. лв. през 2016 г., т.е. бележат ръст от 37,24%. Нарастването се дължи на факта, че това е единственият апарат, обслужващ Северна, Североизточна, Югоизточна и Централна България.

Годишен доклад за дейността (продължение)

При броя на диализните процедури се отчита намаление с 3,6%. През 2015 г. те са били 35 300, а през 2016 г. - 34 028 като това се отразява на приходите от тези процедури. Те бележат спад с 2,11%, т.е. намаляват от 4 740 хил. лв. през 2015 г. на 4 640 хил. лв. през 2016 г.

Отчетените интензивни процедури през 2016 г. са 7 311 и бележат ръст от 27,06% спрямо 2015 г., когато са били 5 754. Реализираните приходи за 2016 г. са 2 226 хил. лв. Това е ръст от 32,97% спрямо 2015 г., когато са били 1 674 хил. лв. Това нарастване се обяснява с III-тото ниво на компетентност, присъдено на лечебното заведение, което обслужва цяла Североизточна България.

Приходът от отчетените клинични пътеки през 2016 г. е 44 151 хил. лв., което е с 0,08% по-малко от 2015 г., когато са били 44 186 хил. лв. Тези данни показват колко стриктно МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна изпълнява договора си с НЗОК.

Когато се анализира дейността на лечебното заведение по договора с НЗОК, трябва да се отбележи, че тази дейност се реализира при строго спазване на фиксираните от НЗОК за 2016 г. месечни бюджети.

Средствата, получени по договора за финансиране с Министерство на здравеопазването (заедно с правителствените дарения за дълготрайни материални активи) бележат ръст от 22,33% от 3 591 хил. лв. през 2015 г., на 4 393 хил. лв. през 2016 г. При разглеждане на структурата им прави впечатление следното:

Отчита се намаление с 14,94% на психично болните пациенти от 3 715 през 2015 г. на 3 160 през 2016 г. Това се отразява и на приходите от дейността - от 2 257 хил. лв. през 2015 г. на 2 204 хил. лв. през 2016 г., т.е. отчита се спад от 2,34%. Начинът на финансиране на тази дейност е определен в Методиката за финансиране на лечебните заведения.

Отбелязва се намаление на приходите за финансиране на дълготрайните активи от 247 хил. лв. през 2015 г. на 196 хил. лв. през 2016 г. при понижени с 20,65%.

Спад от 9,63% се отчита и в експертната дейност. Издадените през 2016 г. експертизи са 5 292 при 5 856 през 2015 г. Изплатените за тях средства също отчитат спад от 10,08% от 129 хил. лв. през 2015 г. на 116 хил. лв. през 2016 г.

В договора за субсидиране на медицински дейности, сключен с Министерство на здравеопазването за 2016 г. е фиксиран общ финансов ресурс, заплащан за оказване на спешна медицинска помощ за пациенти със спешни състояния, които не са хоспитализирани в същото лечебно заведение в размер на 405 хил. лв., което е със 197,80% повече в сравнение с 2015 г., когато е бил 136 хил. лв. През 2016 г. обслужените в спешните кабинети на лечебното заведение и нехоспитализирани пациенти са 10 177 при регистрирани 9 607 през 2015 г. или отчетен е ръст от 5,93%.

За осигуряване на лекарствени продукти за лечение на животозастрашаващи кръвоизливи при пациенти с вродени коагулопатии, съгласно договора за финансиране с Министерство на здравеопазването, лечебното заведение е получило през 2016 г. средства в размер на 266 хил. лв., при усвоени 31 хил. лв. през 2015 г.

Получени са съгласно действащата през 2016 г. Методика за финансиране на лечебните заведения 96 хил. лв. за амбулаторно и стационарно обслужване на HIV позитивни пациенти. През 2015 г. средствата са били 95 хил. лв.

Държавната доставка на медикаменти по „СПИН програма“ и радиофармацевтици възлиза на 339 хил. лв. През 2015 г. са отчетени 356 хил. лв. или отчита се спад от 4,78%.

През 2016 г. за трансплантационна и експлантационна дейност, лечебното заведение е получило 311 хил. лв. През 2015 г. получените средства са били 265 хил. лв. Приходите от тази дейност бележат ръст от 17,36%.

Годишен доклад за дейността (продължение)

От 2016 г. Министерство на здравеопазването осигурява средства за извършването на терапевтична афереза и бъбречнозаместителна терапия. Получените средства възлизат на 239 хил. лв.

Валутните приходи от износ на услуги (клинични изпитвания и медицински услуги на чужди граждани) възлизат на 370 х.лв. и представляват 0,36 % от общите приходи от оперативна дейност.

Разходи

Разходи за оперативната дейност	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Разходи за материали	53 448	49 201	8,63%	50,77%
Разходи за външни услуги	3 582	2 750	30,25%	3,40%
Разходи за персонала	40 430	35 438	14,09%	38,40%
Разходи за амортизация	7 411	5 447	36,06%	7,04%
Други разходи	411	342	20,18%	0,39%
Общо разходи за оперативната дейност	105 282	93 178	109,21%	100,00%

Разходи за материали	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Медикаменти	30 639	27 718	10,54%	57,32%
Медицински консумативи	19 274	17 352	11,08%	36,06%
Ел. енергия	1 241	1 506	-17,60%	2,32%
Храна	420	656	-35,98%	0,79%
Резервни части и консумативи	405	177	128,81%	0,76%
Кръв и кръвни продукти	390	402	-2,99%	0,73%
Топлоенергия	354	567	-37,57%	0,66%
Вода	319	419	-23,87%	0,60%
Стопански материали	287	291	-1,37%	0,54%
Канцеларски материали	57	54	5,56%	0,11%
Постелочен инвентар, раб. облекло	35	27	29,63%	0,07%
Горива и смазочни материали	24	28	-14,29%	0,04%
Други	3	4	-25,00%	0,01%
Общо разходи за материали	53 448	49 201	8,63%	100,00%

Основните материали в дейността са медикаменти и медицински консумативи. Дружеството се снабдява с материали чрез търговци на едро от вътрешния пазар, като основната част от договорите за доставки се сключват след проведена процедура по реда на Закона за обществените поръчки. Единственият доставчик, чийто относителен дял надхвърля 10 на сто от общата стойност на реализираните доставки е „Софарма трейдинг“ АД – приблизително 36 % . Явява се основен доставчик на медикаменти, основно онкопрепарати, а също така и доставчик на медицински консумативи. „Софарма трейдинг“ АД и Дружеството не са свързани лица.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Разходи за външни услуги	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Ремонт на медицинска апаратура и сгради	724	406	78,33%	20,21%
Транспортни услуги	617	611	0,98%	17,23%
Поддръжка на активи и медицинска апаратура	610	215	183,72%	17,03%
Пране	423	403	4,96%	11,81%
Лабораторни услуги	294	347	-15,27%	8,21%
Поддръжка на топлоцентрала	201	201	0,00%	5,61%
Поддръжка програмни продукти и компютри	170	139	22,30%	4,75%
Наем на материални активи	78	4	1850,00%	2,18%
Квалификация на персонала	58	16	262,50%	1,62%
Комуникационни услуги	53	64	-17,19%	1,48%
Юридически услуги	42	18	133,33%	1,17%
Застраховки	41	37	10,81%	1,14%
Банкови такси по преводи	11	9	22,22%	0,31%
Представяния медии, PR услуги	10	12	-16,67%	0,28%
Он лайн мониторинг	0	9	-100,00%	0,00%
Други	250	259	-3,47%	6,98%
Общо разходи за външни услуги	3 582	2 750	30,25%	100,00%

Разходи за персонала	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Разходи за заплати по трудови договори	34 023	29 730	14,44%	84,15%
Разходи за заплати на ключовия ръководен персонал	111	88	26,14%	0,27%
Разходи за заплати по граждански договори	183	127	44,09%	0,45%
Компенсиреми отпуски	-139	-5	2680,00%	-0,34%
Обезщетения при пенсиониране	339	278	21,94%	0,84%
Разходи за пенсионно и социално осигуряване върху текущите възнаграждения на персонала	5 806	5 127	13,24%	14,36%
Разходи за пенсионно и социално осигуряване върху компенсиремите отпуски	-23	-1	2200,00%	-0,06%
Обезщетения	130	94	38,30%	0,32%
Общо разходи за персонала	40 430	35 438	14,09%	100,00%

Годишен доклад за дейността (продължение)

Други разходи	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял за 2016 г.
Данък сгради и такса смет	233	221	5,43%	56,69%
Представителни разходи	34	19	78,95%	8,27%
Брак на ДМА	27	14	92,86%	6,57%
Разходи за обезценки	24	0		5,84%
Провизии	-16	0		-3,89%
Брак на материални запаси	19	3	533,33%	4,62%
Социални разходи	18	19	-5,26%	4,38%
Други държавни, общински и нотариални такси	11	10	10,00%	2,68%
Командировки	9	32	-71,88%	2,19%
Санкции	5	6	-16,67%	1,22%
Данъци върху разходите по ЗКПО	5	4	25,00%	1,22%
Други общински данъци /пътен, дарение/	3	3	0,00%	0,73%
Други	39	11	254,55%	9,49%
Общо разходи за външни услуги	411	342	20,18%	100,00%

При разглеждане структурата на разходите прави впечатление по-значителната динамика при:

Разходите за материали бележат ръст с 8,63% спрямо 2015 г., като това се дължи нанарастване с 10,54% на *разходите за медикаменти* в резултат на:

● Увеличаване на разходите за медикаменти за онкологично болните с 13,89% или 21 189 хил. лв. през 2015 г. на 24 133 хил. лв. през 2016 г. Важно е да се отбележи, че 78,77% от общия разход за медикаменти е разходът за онкопрепарати;

● Изискванията на НЗОК към лечебното заведение за осигуряване на медикаменти за домашно лечение на онкоболните. Отчита се увеличение с 15,54% спрямо 2015 г., когато разходът е бил 9 345 хил. лв., а през 2016 г. 10 797 хил. лв.;

● МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна е с присъдено III-то ниво на компетентност, което предопределя значителния брой на пациентите с тежка патология.

● *Разходите за медицински консумативи* бележат ръст от 11,08% спрямо 2015 г. основно поради:

● Оптималното натоварване на двата линейни ускорителя и третия линейен ускорител с възможности за радиохирургия;

● Разгръщане на дейността на Лабораторията за клетъчна терапия, обезпечаваща дейността по трансплантация на стволови клетки;

● Отчетеният ръст от 35,85% на процедурите на PET/CT от 2 633 през 2015 г. на 3 577 през 2016 г. водят до повишаване на разхода за специфичния консуматив, обезпечаващ работата на циклотронния комплекс;

● Поддържане високо качеството на медицинските услуги.

Разходи за външни услуги

● Разходите за външни услуги бележат ръст от 30,25%, като най-същественото изменение е в резултат на нарастването на разходите за ремонт и поддръжка на сгради и медицинска апаратура;

● Нарастналите разходи за квалификация на персонала с 262,5% са доказателство за стремежа на Ръководството да поддържа висока квалификация на служителите.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Общо **разходите за персонала** бележат ръст от 14,09% от 35 438 хил. лв. през 2015 г. на 40 430 хил. лв. Необходимо е да се отбележи, че те представляват 38,40% от общия размер на разходите на лечебното заведение. Този ръст се дължи на:

- От януари 2016 г. са увеличени основните заплати на персонала с 10%;
- Възнагражденията представляват резултативна величина и зависят пряко от заработката по НЗОК и са средство за мотивация на персонала.

Разходи за амортизации - отчита се ръст от 36,06%, което се дължи на начислените амортизационни отчисления в размер на 1 569 хил. лв. за апаратура и строително-монтажни работи, които са опортирани от Министерство на здравеопазването в капитала на Дружеството в резултат на реализирания проект „Изграждане на Онкологичен и лъчетерапевтичен център „Света Марина“ по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013.

При така формираните разходи, стойностите на показателите, характеризиращи дейността на стационарите, придобиват следния вид:

- Стойност на един лекарстводен - 91, 98 лв. при 88,50 лв. за 2015 г.;
- Стойност на ден за медицински консумативи - 57,86 лв. при 55,41 лв. за 2015 г.;
- Стойност на един храноден - 1,26 лв. при 2,09 лв. за 2015 г.;
- Стойност на един леглоден –316,09 лв. при 297,51 лв. за 2015 г.;
- Разход за един пациент –1 937,72 лв. при 1 727,59 лв. за 2015 г.

Финансови приходи и разходи

Финансови приходи	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял на приходите за 2016 г.
Приходи от лихви по банкови сметки	18	5	260,00%	85,71%
Положителни валутни курсови разлики	2	34	-94,12%	9,52%
Приходи от съучастия	1	0		4,76%
Общо финансови приходи	21	39	-46,15%	100,00%

Финансови разходи	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял на разходите за 2016 г.
Обезценка на вземания по парични депозити и разплащателни сметки от Корпоративна търговска банка	-	465	-100,00%	0,00%
Отрицателни валутни курсови разлики	2	22	-90,91%	100,00%
Общо финансови разходи	2	487	-99,59%	100,00%

Годишен доклад за дейността (продължение)

Активи, пасиви и собствен капитал

Активи	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял на активите за 2016 г.
Нетекущи активи				
Имоти, машини и съоръжения	52 906	33 035	60,15%	68,01%
Нематериални активи	777	68	1042,65%	1,00%
Инвестиции в дъщерни дружества	260	260	0,00%	0,33%
Активи по отсрочени данъци	1 189	1 010	17,72%	1,53%
	55 132	34 373	60,39%	71%
Текущи активи				
Материални запаси	2 690	2 953	-8,91%	3,46%
Търговски и други вземания	10 879	9 419	15,50%	13,98%
Парични средства	9 093	9 243	-1,62%	11,69%
	22 662	21 615	4,84%	29,13%
Общо активи	77 794	55 988	38,95%	100,00%

Собствен капитал	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял на капитала за 2016 г.
Записан капитал	48 287	23 712	103,64%	103,75%
Резерви	4 037	3 983	1,36%	8,67%
Натрупана печалба	-5 783	-3 757	53,93%	-12,43%
	46 541	23 938	94,42%	100,00%

Пасиви	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.	Изменение в %	Относителен дял на пасивите за 2016 г.
Нетекущи пасиви				
Правителствени дарения	5 894	6 432	-8,36%	18,86%
Провизии за пенсионни обезщетения	2 725	2 369	15,03%	8,72%
	8 619	8 801	-2,07%	27,58%
Текущи пасиви				
Търговски и други задължения	18 215	18 100	0,64%	58,28%
Задължения към персонала	2 878	2 912	-1,17%	9,21%
Правителствени дарения	1 541	2 237	-31,11%	4,93%
	22 634	23 249	-2,65%	72,42%
Общо пасиви	31 253	32 050	-2,49%	100,00%

Същественият ръст от в перо „Имоти, машини и съоръжения“ и „Нематериални активи“, от „Нетекущи активи“ и респ. ръста от 103,64% на перо „Записан капитал“ от „Собствен капитал“ се дължи на направената апортна вноска от Едноличния собственик на капитала в

Годишен доклад за дейността (продължение)

лицето на Министерство на здравеопазването в средата на 2016 г. Активите, предмет на апорта в размер на 24 575 хил. лв. са придобити в изпълнение на средносрочна рамкова инвестиционна програма на Министерство на здравеопазването, осъществявана с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013. Бенефициент по проекта е Министерство на здравеопазването, а краен получател - МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна.

Отчита се спад от 8,91% на перото „Материални запаси“ от „Текущи активи“ от 2 953 хил. лв. през 2015 г. на 2 690 хил. лв. през 2016 г. Това се дължи на положените от Ръководството усилия за оптимизиране на складовите наличности на материалните запаси.

Търговските и други задължения на лечебното заведение бележат ръст от 0,64%. Към 31.12.2016 г. МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна формира задължения към доставчици в размер на 15 941 хил. лв., което е с 1,88% повече в сравнение с 2014 г., когато са били 15 646 хил. лв. Просрочените са с 30,26% повече в сравнение с 2015 г. За 2015 г. те са 6 785 хил. лв., а за 2016 г. - 8 838 хил. лв.

Разпределението им е следното:

● Задълженията към доставчици на медикаменти представляват 55,65% от общия размер на задължения и са 8 871 хил. лв., от тях просрочени 5 376 хил. лв. За 2015 г. са били 8 421 хил. лв., просрочени - 2 973 хил. лв.;

● Задълженията към доставчици на медицински изделия и консумативи представляват 36,95% от общия размер на задълженията и са 5 890 хил. лв., от които просрочени са 3 094 хил. лв. За 2015 г. са били 6 187 хил. лв., от тях просрочени - 3 510 хил. лв.

Парични потоци

Парични потоци	2016 г. в хил. лв.	2015 г. в хил. лв.
Нетни парични потоци от оперативна дейност	3 171	9 035
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност	-3 341	-9 264
Нетни парични потоци от финансова дейност	19	201
Ефект от промяна на валутните курсове	1	-3
Нетно изменение на паричните средства	-150	-31
Парични средства на 1 януари	9 243	9 274
Парични средства на 31 декември	9 093	9 243

Съгласно действащия договор за управление през 2016 г. бяха реализирани следните натурални и стойностни показатели, характеризиращи дейността на Дружеството:

- Коефициент на ефективност на разходите – 0,98;
- Използване на легловия фонд - 65,80%;
- Среден престой на преминал болен - 6,13;
- Времетраене на един оборот на материалните запаси в дни – 9,82;
- Коефициент на абсолютна ликвидност – 0,43.

Дружеството, както и дъщерните дружества не са сключвали договори за заем в качеството си на заемополучател или заемодател. Сделките със свързаните лица по вид, стойност и неуредени разчети към края на представените периоди са оповестени в приложение 29 от финансовия отчет.

Годишен доклад за дейността (продължение)

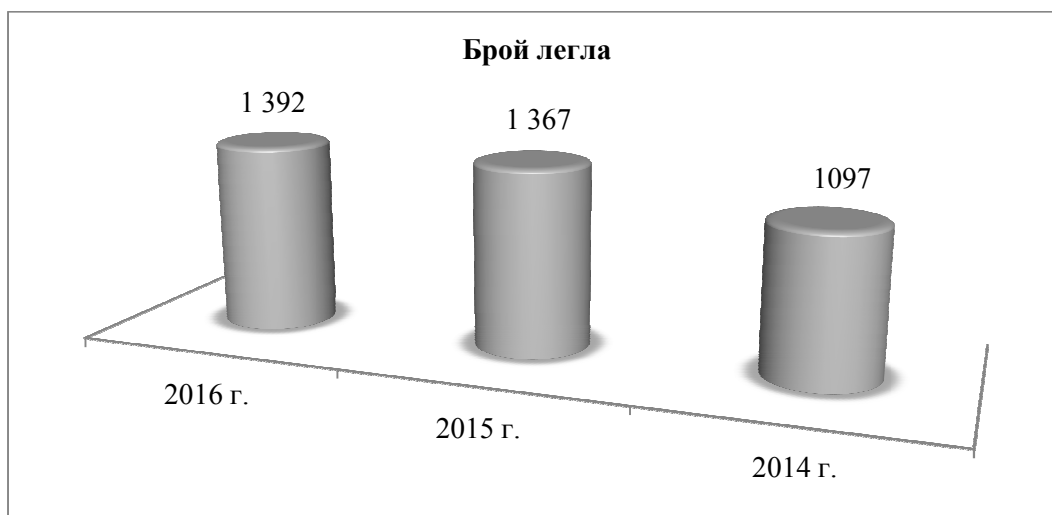
Резултати от медицинската дейност

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД -Варна непрекъснато се стреми да оптимизира обема на дейността и да разгръща капацитета си. Всяка година се увеличава броят на сключените клинични пътеки към НЗОК. За 2016 г. те са 243на брой, обхващащи почти всички специалности, с изключение на очни болести, интоксикации, акушерство и гинекология.

През 2016г. се наблюдава оптимизиране на количествените и качествени показатели на лечебното заведение, както следва:

Легла

През 2016 г. лечебното заведение разполага с 1 392 легла, като се отбелязва растеж с 1,83% спрямо 2015 г. При екстремни ситуации има възможност за разкриване на допълнителни бройки. МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна е най-големият болничен комплекс в Североизточна България, като за последните 15 години е акредитирана три пъти с най-високата възможна оценка - отлична за срок от 5 години. Легловият фонд в болницата отговаря изцяло на критериите на Министерство на здравеопазването за Нивата на компетентност.

Брой преминали болни

За периода 2014 г. - 2016 г. се наблюдава намаление на потока болни, обслужени в лечебното заведение. През 2015 г. броят на пациентите е намалял с 1 952 или 3,5%, поради въведените от НЗОК лимити. През изминалата 2016 г. пациентопотокът се е увеличил с 0,73%.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Среден престой

Средният престой в лечебното заведение е оптимизиран до 6,13 дни през 2016 г., като бележи ръст с 5,50% спрямо 2015 г. Показателят бележи увеличение поради III-тото ниво на компетентност на лечебното заведение, високият брой случаи с тежка патология, пациентите с психични разстройства и др.

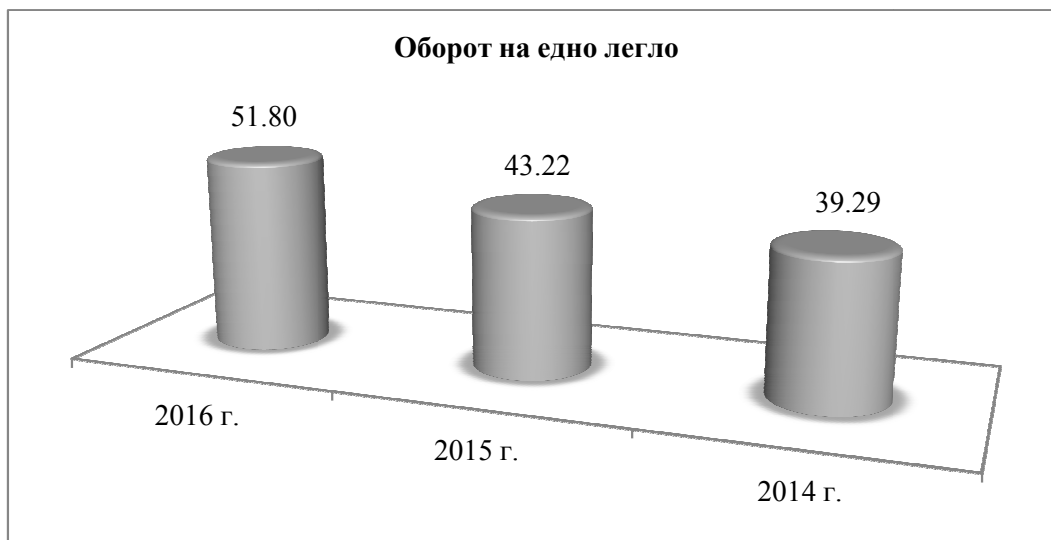

Оборот на едно легло

През последните години броят на леглата в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна постепенно се увеличава, вследствие разкриването на нови структури. Реализираното през 2016 г. увеличениена оборота на едно легло с 19,85% се дължи на III-тото ниво на компетентност на лечебното заведение, разгръщането на трансплантационната дейност и увеличената заболяемост на населението.

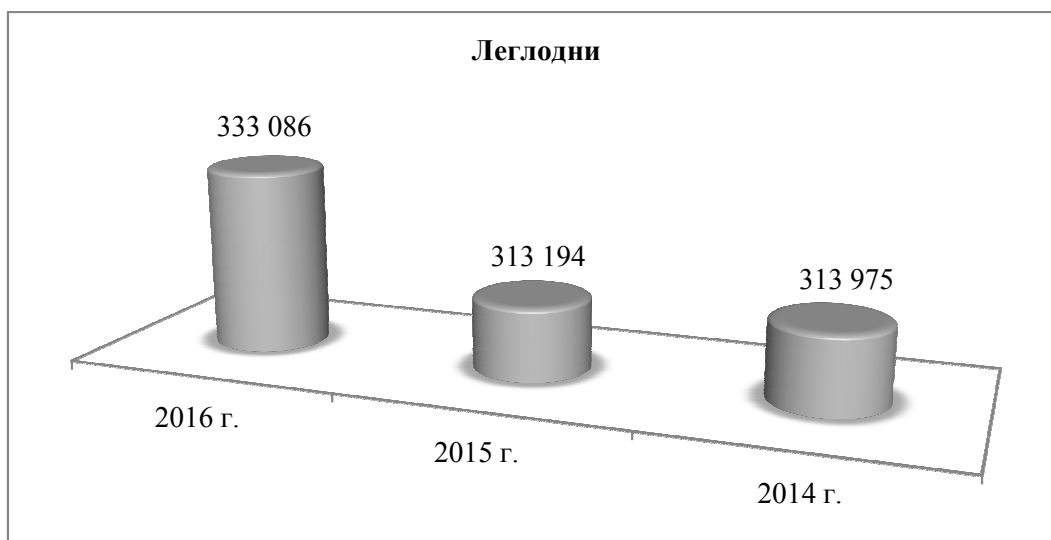

Годишен доклад за дейността (продължение)

Леглодни

През 2016 г. реализираните леглодни са се увеличили със 6,35% спрямо 2015 г. Реализираното увеличение се дължи на III-тото ниво на компетентност на лечебното заведение, пациентите с тежка патология, увеличеният престой (вкл. в Психиатрични клиники, където средният престой на пациент е 20 дни).

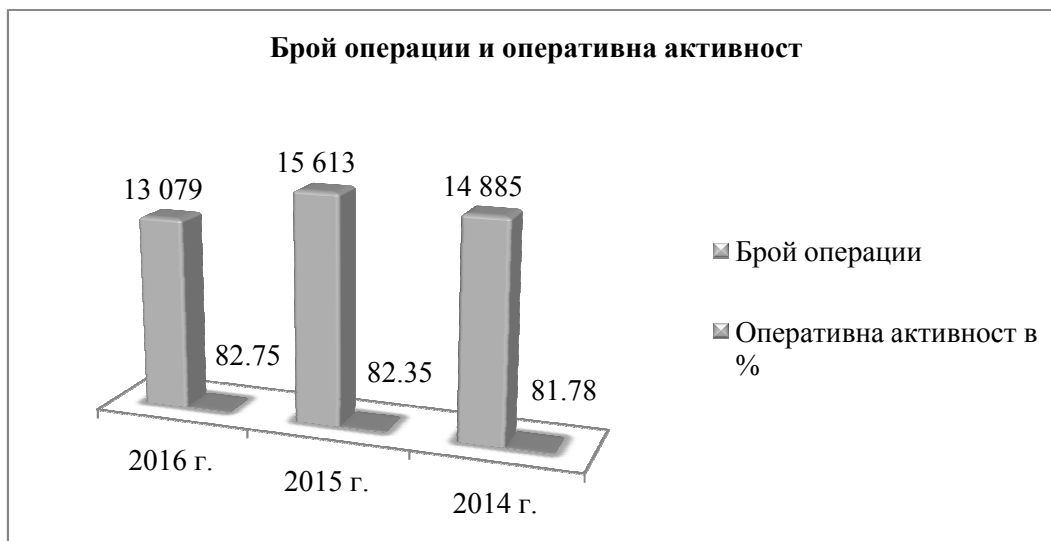

Оперативна активност и брой операции

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна разполага с 15 зали, от които 14 - операционни и 1 цистоскопна. Високите нива на оперативна активност се дължат на влошеното здравно състояние на населението, III-тото ниво на компетентност на лечебното заведение, високотехнологичната апаратура и високоспециализирания персонал.

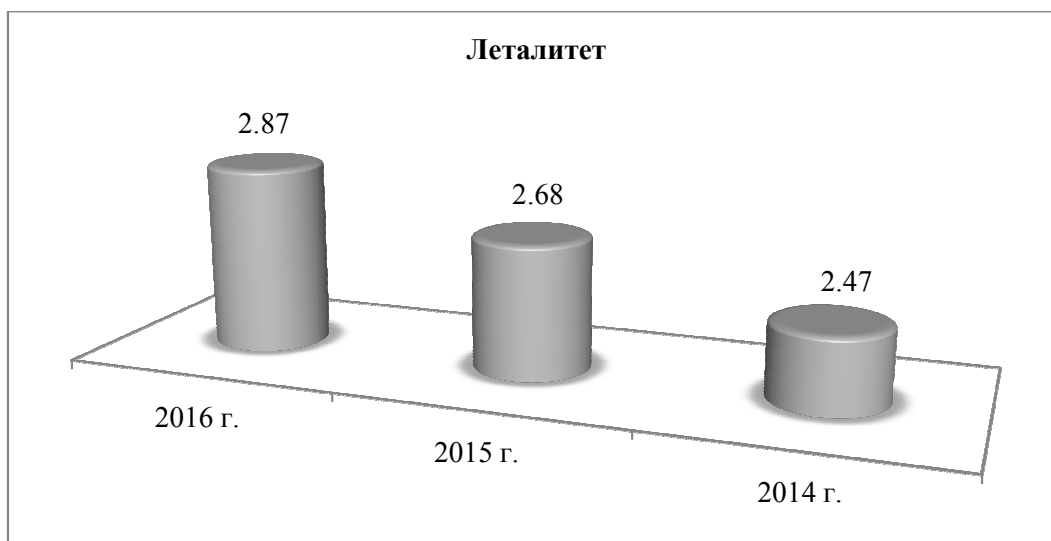

Годишен доклад за дейността (продължение)

Леталитет

През 2016 г. леталитетът в лечебното заведение е 2,87%, което бележи ръст с 0,19% спрямо 2015 г., когато е бил 2,68%. В последните години се наблюдава ръст на леталитета, но трябва да се има предвид пациентският контингент - най-критичните и най-тежки случаи в региона, хоспитализирани в болница с III-то ниво на компетентност и високотехнологична апаратура.

Трансплантационна и експлантационна дейност

Във връзка с отчитането на дейностите по трансплантация и експлантация за 2016 г. основни аспекти са:

- В Клиника по нефрология са проследявани 28-ма бъбречно-трансплантирани пациента. При тях не са регистрирани сериозни странични явления като компликации в посттрансплантационния период;
- Възникнали са 15 донорски ситуации, от които реализирани са 7;

Годишен доклад за дейността (продължение)

- Извършена е подготовка на 2 донора;
- Осъществени 8 трансплантации на стволови клетки;
- Активности по тъканно дарство и трансплантации не са осъществявани.

Административно-стопанска дейност

Като значими събития, осъществени през 2016 г. по Направления се отличават:

„Маркетинг, договори, техническо и информационно обезпечаване“, включващо Отдел „Маркетинг и договори за медикаменти и медицински консумативи“, Отдел „Обслужване на медицинска и немедицинска апаратура“ и Отдел „Обществени поръчки“. Общият брой на проведените процедури по реда на Закона за обществени поръчки е 38. В резултат на провеждането на тръжните процедури бяха сключени 133 договора.

За **Клинична лаборатория, Лаборатория по клинична имунология, Лаборатория по микробиология и вирусология** болницата получи местни и международни сертификати за външен контрол.

За обезпечаване работата на функциониращата на територията на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД медицинска и немедицинска апаратура продължава работата с над 10 фирми за сервизно абонаментно обслужване на основните апарати и инсталации. Сложността на дейността се обуславя от физически остарялата апаратура и от високата цена на ремонтите, независимо че експлоатацията персонал полага усилия за удължаване живота на апаратите. Извършват се периодически инструктажи от сервизните инженери на фирмите производители, насочени към подобряване на знанията и уменията на персонала за работа с апаратурата. С цел недопускане излизането от строя на особено скъпа апаратура, в някои кабинети, лаборатории и отделения бяха монтирани климатици и непрекъсваеми токозахранващи устройства. Работи се непрекъснато по постепенната подмяна с по-ефективна или снемане от експлоатацията на медицинска апаратура с високи разходи за поддръжка или използваща скъпи консумативи, без това да се отразява на качеството на лечебно-диагностичния процес. Особено внимание се обръща на хигиената на труда. Чрез подмяна на апаратура или промени в методиките се снижават концентрациите на вредни вещества или се премахва вредното им въздействие върху персонала.

В изпълнение на действащата нормативна уредба бяха проведени открити процедури за избор на доставчици на медикаменти през 2016 г.- за общоболнични медикаменти, която стартира през месец декември 2016 г. и бе завършена с договори от 09.01.2017 г., както и за медикаменти за лечение на онкологични заболявания - две открити процедури.

Подписани бяха договори, съгласно класирането по критериите на процедурата и при съобразяването на класираните позиции с цените на включените медикаменти в ПЛС, пределните им цени и цените по Списъка на НЗОК.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Бяха реализирани доставки, закупени лекарствени средства, както следва:

	2016 г. в ХИЛ.ЛВ.	2015 г. в ХИЛ.ЛВ.	2014 г. в ХИЛ.ЛВ.	2013 г. в ХИЛ.ЛВ.
Закупени със собствени средства	5 127,99	5 536,85	5 500, 32	6 303, 90
Онкология	23 728,66	20 637,73	17 327, 91	15 714, 24
Хемодиализа	484,39	603,587	534, 58	500, 64
Кръвни фактори	304,47	44,97	181, 41	13, 88
По държавна доставка /Наредба 34/	2 474,56	1 750,54	1 895, 71	1 568, 58
Дарения	378,66	765,37	508, 05	1 411, 96
Мостри	50,43	13,55	3, 65	30,99
ОБЩО	32 549,16	29 384,86	25 953, 56	26 069, 74

Отпуснати от Болнична аптека, лекарствени средства, както следва:

	2016 г. в ХИЛ.ЛВ.	2015 г. в ХИЛ.ЛВ.
Закупени със собствени средства	5 153,39	5 400,74
Онкология	24 134,57	20 571,04
Хемодиализа	485,34	616,32
Кръвни фактори	271,99	70,46
По държавна доставка	-	1,19
Дарения	364,20	837,76
Мостри	36,66	20,66
Хуманитарна помощ	-	1,40
Фонд за лечение на деца	185,44	197,98
Медикаменти метадон	6,93	-
ОБЩО	30 638, 52	27 717, 55

От представените данни е видно, че и през 2016 г. е запазено постигнатото през предходните години намаление на стойността на доставяните медикаменти, което може да се обясни, както със задържане стойността на ежемесечните общоболнични заявки, така и с ефективния контрол на разхода, без това да се отразява върху качеството на лечебния процес. Нивата на преходните остатъци от медикаменти за разглежданият период, т.нар. запас, наличен в Болнична аптека, е в рамките на разумните му нива и съгласно нормативните изисквания на Наредба 28. Забелязва се увеличение на доставките, съответно и на разхода на медикаменти от Списъка на НЗОК за лечение на онкологични заболявания и съответно осигурявани от лечебното заведение, извън стойността на клиничните пътеки и клиничните процедури, което се дължи както на включването на нови оригинални медикаменти и на тяхната по-висока цена, така и на разширяване на показанията за употреба на вече включени медикаменти.

Снабдяването на Болничната аптека с необходимите видове и количества медикаменти се осъществява ежемесечно, съгласно заявка, изготвена от Лекарствената комисия, съобразно потребностите, наличностите от медикаменти към този момент и финансовите възможности на дружеството.

Годишен доклад за дейността (продължение)

В резултат на въведеното през 2014 г., електронно изписване на медикаменти и заложените контроли в аптекния софтуер, не се допуска дублиране на изписванията на медикаменти, както и съобразяване на количествата, според назначената доза за всеки пациент. Като резултат от обработката на разхода в реално време, във всеки един момент са налични данни за актуалната разполагаемост в Болнична аптека.

Заявката за онкологичните медикаменти се изготвя от комисията по онкология, след предоставяне от клиниките на списък на болните, датите на тяхното постъпване в лечебното заведение и определената терапевтична схема в срок до 25-то число на месеца, предхождащ заявката. В случай на промяна в утвърдената от онкологичната комисия терапевтична схема или за новодиагностицирани болни, се изготвя заявка и извършава доставка, при необходимост за всеки отделен болен, в рамките на до пет дни предварително. При спешност и по изключение се извършва вътрешно преразпределение от наличните количества в болнична аптека. В изпълнение на нормативните изисквания и въведеното задължение за приготвяне на онкологичните медикаменти във вид за директно приложение за пациента, за целта в болничната аптека се организираха работни места, които да го позволят – бяха преместени и приведени в експлоатация два броя камини за разтваряне на цитостатици. Ежедневно се приготвят онкологични медикаменти и от компютъризираната система за разтваряне на индивидуални дози цитостатици.

„Техническа поддръжка и строителство“, включващ Отдел „Енергиен“ и Отдел „Инвеститорски контрол и поддръжка на сграден фонд“:

През отчетната 2016 г. екипът на Направление „Техническа поддръжка и строителство“ работи усилено по основното си направление и обезпечи нормални условия за цялостното функциониране на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна. Паралелно с основната дейност, изпълнителският състав по редица ремонтни дейности по поддръжката сградния фонд, електрическата система, системата за медицински газове и отоплението на сградите. Утвърждава се създадената организация за извършване на специфични строително ремонтни дейности със собствени сили. Реализираните малки и средни ремонти със собствени сили обхващаха дейности по поддръжка, строителството и ремонта на сградите, дейности по ремонта и изграждането на електропреносната мрежа и оптимизация на климатичните системи.

Ръководният инженерно технически състав работи активно в реализацията на обектите : „Основен ремонт и частична реконструкция на първия етаж на блок „Възрастни“ на психиатрична болница“ ; „Климатизация на 6 болнични стаи към клиника по „Хематология“ ; Климатизация на 2 болнични стаи към клиника по „Детска хематология“ и ремонт на площадков водопровод Ф 315.

Служителите от направлението активно участваха в подготовката и провеждането на процедурите по Закона за обществените поръчки , свързани с дейността по строителството, енергийната ефективност и системите за електрооснабдяване, вентилация и климатизация.

Отдел „Поддръжане сграден фонд“

През изтеклата 2016 г. служителите от отдела съсредоточиха усилията си в обезпечаване на основната дейност и подобряване условията за работа. Непрекъснато се подобрява състоянието на сградния фонд като се извършват основни и текущи ремонти. С повишено внимание се следеше работата на водопроводната и канализационни системи, поради износването им и опасността от аварии.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Служба по трудова медицина и служба по здраве и безопасност на труда:

Основната цел на служба „ЗБТ“ и СТМ през 2016 г. беше фокусирана върху подобряване качеството на работната среда, оптимизиране на условията на труд в лечебното заведение, създаване на безопасни и ергономични работни места в реновираните клиници и контрол на източниците на йонизиращи лъчения, в съответствие с най-строгите норми за радиационна защита, хигиенните и противоепидемичните стандарти. Системно се контролира и оптимизира организацията на технологичния процес на диагностика, лечение и медицинска експертиза по ефективен способ, с цел да се поддържа трайна и устойчиво висока работоспособност на персонала. Актуализирани бяха правила и инструкции за дейността, подчинени на практическото изпълнение на актуалните нормативни изисквания, регламентирани от Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за безопасно използване на ядрената енергия, Закона за управление на отпадъците, както и подзаконовите нормативни актове.

Изготвените документи бяха публикувани в интранет и са предоставени на клиниките за информирани на персонала и за доказателства при акредитацията им.

СТМ „Света Марина Трейдинг“ и през 2016 година продължи да извършва идентификация, оценка на риска, управление и контрол на фактори, ситуации и действия в трудовата среда на МБАЛ „Св. Марина“ ЕАД и на контрагентите, с които е сключен договор за обслужване от СТМ, свързани с конкретните опасности за здравето в предприятията.

Изготвени и предадени на хартиен и дигитален носител са всички документи, изисквани от нормативната уредба, за професионална пригодност при постъпване на работа – 287 медицински заключения част А за новопостъпващите в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД.

През 2016 год са проведени начални инструктажи и е оценена професионалната пригодност в аспект медицински противопоказания за длъжността на 287 новопостъпили по трудово правоотношение лица. На работещите от външни фирми, които са извършвали строително-ремонтни дейности на територията на МБАЛ "Света Марина" ЕАД, също е проведен начален инструктаж за запознаване с конкретните опасности и рискове при изпълнение на работните операции.

На контролните органи – РЗИ и Дирекция „Областна инспекция по труда“ на ИА „ГИТ“ в регламентираните срокове са предоставени изискваните отчети, удостоверения и 54 броя обобщени годишни анализи за здравното състояние на организирани контингенти. В срок на РЗИ - Варна е предаден отчетът за заболяемостта с временна неработоспособност на работния персонал по данни и представените пред осигурителя болнични листове.

Най-значителните трудозагуби се реализират от онкологични заболявания, патология на бременността и заболявания на опорно-двигателния апарат. В структурата на трудозагубите злокачествената патология заема за пръв път първо място.

Заболяванията с временна неработоспособност на работния персонал на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД през 2015 година не са в етиологична причинно-следствена връзка с условията и организацията на трудовия процес, с изключение на трудовите злополуки по чл.55, ал.1 от КСО, но върху тях оказват влияние редица фактори, произтичащи от спецификата на работния процес в хуманното здравеопазване.

Изключително внимание през 2016 година беше отделено на радиационната безопасност и защитата от въздействието на йонизиращи лъчения на персонала и пациентите. Акцентът беше поставен върху трите линейни ускорителя в Клиниката по лъчелечение, циклотронния

Годишен доклад за дейността (продължение)

комплекс за производство на F – 18 FDG,PET / CT и гама-камерата, базирани в Клиниката по нуклеарна медицина, командните и процедурни зали в Клиниката по образна диагностика, залите за коронарна и мозъчна ангиография, операционните зали с интраоперативна рентгенова диагностика с С-рамо. Всяко 6-месечие се провеждаше планирания контрол на качеството от акредитирана лаборатория.

През 2016 година продължи специализираното обучение в Медицински университет "Проф. д-р П. Стоянов" на работещите в среда с ИЙЛ - начално и периодично ежегодно, с издаване на сертификати.

Съвместно със специалистите от противоепидемичния контрол бяха извършени инспекции на клиниките, центровете и спомагателните звена, за оценка на общия хигиенен и противоепидемичен статус, респ. професионален здравен риск.

СТМ през 2016 год. е осигурила трудово-медицинско обслужване на 66 външни фирми, с 5337 работещи лица, от отраслите: здравеопазване, висше образование, водоснабдяване и канализация, дигитален маркетинг и реклама, фотография, търговия и услуги, информационни технологии, водолазни дейности, социално дело, строителство, машиностроене и студена обработка на метали, строителство и ремонт на електрически мрежи, съоръжения и уредби, кораборемонт, автомобилен ремонт и годишни технически прегледи на пътни превозни средства, промишлени почиствания на химически инсталации, демонтаж на азбестоциментова изолация на термични съоръжения, преработка и търговия с храни и др.. Проведени са ежегодни обучения на членове на КУТ и ГУТ с цел повишаване нивото на информираност по проблемите на здравето и безопасността при работа и компетентност при провеждане на инструктажи и обучения на работното място.

Поради финансови проблеми, по-голямата част от фирмите не договориха профилактични медицински прегледи от специализирани медицински екипи, а се ограничиха с профилактични прегледи от общопрактикуващите лекари.

В заключение може да се отчете, че превенцията на здравните рискове се поддържа на високо ниво, в добра комуникация и взаимодействие с представителите на държавните институции и предприятията.

„Човешки ресурси и следдипломно обучение“, към което се причисляват Отдел „Труд и работна заплата“, Отдел „Кадри“ и Отдел „Следдипломно обучение“:

За МБАЛ “Света Марина” ЕАД - Варна човешките ресурси са най-важният актив на Дружеството. От тяхната професионална квалификация, длъжностна структура, численост и мотивация за работазависи ефективното развитие и просперитет на Дружеството.

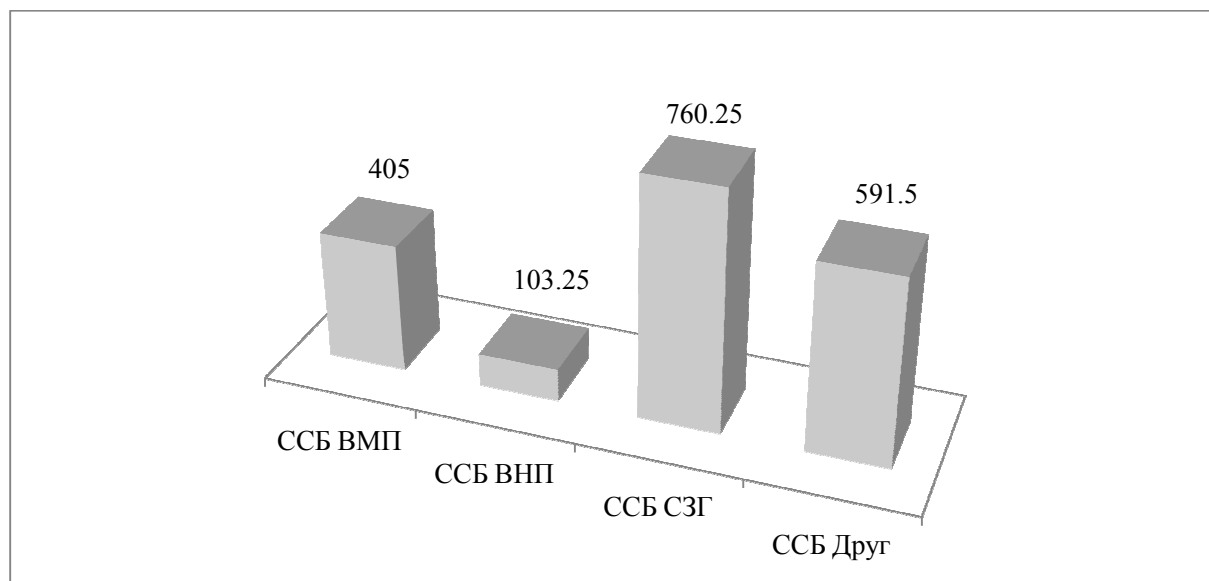
Болницата е осигурена с човешки ресурси като количество и качество на професионални умения. Не малка част от специалистите работещи в Дружеството са национални консултанти. Работи се в дух на екипност, целта е формулирана ясно и е обща. Разработени са стандарти за поведение и механизми за отчитането им.Специалистите изграждат отличния имидж на Дружеството и са гарант за постигане на желаното високо качество на предлаганите медицински услуги.

Годишен доклад за дейността (продължение)

ССБ по категории персонал за 2016г.

Численост по категории персонал	Към 31.12.2016г.	Прогноза за 2017г.
Висш медицински персонал	405,00	405,00
в т.ч. НПП от тях :	111,25	130,00
Професори	12,50	14,00
Доценти	32,00	34,50
Главни асистенти	8,00	13,00
Асистенти	58,75	68,50
в т.ч. лекари	297,75	275
Специалисти по здравни грижи	760,25	760,25
Висш немедицински персонал	103,25	103,25
Друг персонал	591,50	591,50
Всичко:	1860	1860

Всички 405 длъжности с висше медицинско образование, заемани от 546 физически лица по критерия придобита специалност са разпределени, както следва:

- 224 физически лица - без специалност;
- 197 физически лица - с придобита една специалност;
- 121 физически лица - с придобити две специалности;
- 4 физически лица - с придобити три специалности.

От работещите висши медицински кадри около 39% са от категорията научно-преподавателски персонал. Част от тях са членове на научни и академични дружества у нас и в чужбина, национални консултанти, членове на специализирани съвети и държавни изпитни комисии за придобиване на специалност. Участват в централното ръководство на Български лекарски съюз, международни асоциации и дружества, координатори са по международни програми и

Годишен доклад за дейността (продължение)

имат проведени множество специализации в чужбина. През 2016 г. научно звание “професор” са придобили – 7 щатни служители, научно звание “доцент” - 14 щатни служители. Налице е постоянен стремеж за количествена и качествена обосновка на потребностите от човешки ресурси, чрез:

● Повишаване на образованието - непрекъснат процес на обучение за придобиване на висок образователен ценз;

● Повишаване на квалификация - процес на повишаване на пригодността и адаптивност към нови изисквания и стандарти за качество. В дружеството се провежда “продължителна квалификация” по смисъла на Наредбата за следдипломното обучение, чрез организиране на индивидуално обучение по “абдоминална ехография, холтер-мониторирание, ЕКГ-мониторирание, доплерова сонография, артроскопия, виртуална хирургия, ехография на коремни органи, конвенционална горна и долна гастроинтестинална ендоскопия с биопсия-първо ниво и др.;

● Тренинг – непрекъснат процес по промяна в нагласата, мотивацията, убеждение за работа под мотото “моят личен материален и социален просперитет, зависи от успеха и просперитета на Дружеството”;

Дружеството е база за практическо обучение на лекари, придобиващи специалност в системата на здравеопазването. Специализиращите лекари към 31.12.2016г. са както следва:

I.Специализанти /обучаващи се по Наредба №34/ –форма на обучение	Към 31.12.2016г.
1. Държавна поръчка	21
2. Платена форма на обучение - българи	97
3. Платена форма на обучение - чужденци	3
4.По чл. „20” от Наредба №34/2006г.	9
II. Специализанти, обучаващи се по Наредба № 1/22.01.2015г./	89
Всичко специализанти:	219
1.Специализанти „Обща медицина”	143
2.Проведени индивидуални обучения и курсове	528

Заплащане на труда

Политиката на Дружеството по повод заплащането на труда е в посока на стимулиране на ефективния личен принос на индивида и оттам - изпълнение на дружествените цели като цяло.

На основание действащите нормативни документи, в съответствие с единната методика на Министерство на здравеопазването за финансиране на лечебните заведения за болнична помощ и въведените единни критерии за заплащане за извършена дейност в Дружеството непрекъснато се актуализира вътрешно-ведомствената система за заплащане на труда.

Действащият Колективен трудов договор е в сила от 01.07.2016 г. и е регистриран под № 30/12.07.2016 г. в Дирекция „Инспекция по труда” – гр.Варна.

Изготвени са в сила от 01.01.2016г. и от 01.06.2016г. Вътрешни правила за работната заплата, неразделна част, от която е Методика за начисляване на допълнително възнаграждение над основното (ДВНО). Размерът на ДВНО е резултативна величина, съобразно постигнатите натурални и стойностни показатели от всяка структура и личния принос на работещите в нея.

Годишен доклад за дейността (продължение)

През 2016г. са изготвени две Щатни разписания – в сила от 01.01.2016г. и 01.03.2016г. във връзка с динамичните промени по отношение на квалификацията и преквалификацията на персонала, както и направените редица структурни преобразования на Дружеството.

Трудовите възнаграждения се изплащат регулярно, без просрочие, в пълен размер.

Възнагражденията на Съвета на директорите се формират в съответствие с изискванията на Наредба № 9/2000г.

Средна работна заплата общо и по категории персонал за 2016г.

Общо за МБАЛ “Света Марина“ ЕАД - Варна в лв.	Висш медицински персонал в лв.	Висш немедицински персонал в лв.	Специалисти по здравни грижи в лв.	Друг персонал без висше образование в лв.
1 582,56	2 941,67	2 115,65	1 375,66	846,83

Система за подбор и атестация на кадрите

Дружеството набира персонал от пазара на труда чрез подбор, който има за цел да се осигури “най-подходящият човек” за съответната длъжност.

Изискванията към потенциалните кандидати за образование и професионални качества, и умения се поставят след като работодателят е определил длъжностната характеристика и организационната среда, в която тя ще се изпълнява.

Всички новопостъпили се “прикрепват” към “треньор-наставник”. Последният е лице с доказани професионални качества, който въвежда, запознава, подпомага и наблюдава новопостъпилите.

Съществува система за Атестация на работещите в Дружеството. Разработени са два типа Атестационни карти: за ръководни служители и за изпълнителски кадри. Периодично със заповед на Изпълнителния директор се извършва атестация на служителите в Дружеството.

Учебна и научно-изследователска дейност

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна е университетска база за учебно - преподавателска и научноизследователска дейност. В болницата се провежда обучение на студенти от I до VI курс, специализиращи лекари и докторанти. За техните нужди в болничната информационна система от 2004 г. е създаден учебен модул за повишаване на квалификацията на преподаватели, асистенти, ординатори, стажант - лекари и специализанти. Учебният модул всяка година се допълва и оптимизира.

Лечебното заведение разполага с висш медицински персоналот 546служителя (405,00 щатни бройки). От работещите висши медицински кадри около 39% са от категорията научно-преподавателски персонал. Голяма част от тях са членове на научни и академични дружества у нас и в чужбина, национални консултанти, членове на специализирани съвети, на Висшата атестационна комисия и на държавни изпитни комисии.

МБАЛ „Света Марина Варна“ ЕАД – Варна е акредитирана като база за обучение на студенти и специализанти и има трайни договорни отношения с Медицински университет „Проф. д-р

Годишен доклад за дейността (продължение)

Параскев Стоянов“ гр. Варна. През 2016 г. в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“- гр. Варна са се обучавали общо 4 737 студенти, което бележи 4,3% растеж в сравнение с 2015 г. Българските граждани, обучаващи се във висшето учебно заведение са 3 593, а чужденците са 1 144 (от 44 различни държави). Студентите, обучавани в англоезичните програми са 1 038 (специалност „Медицина“ и „Дентална медицина“).

Системата за електронно обучение - Blackboard работи успешно през 2016 г. Тя подпомага преподавателите в създаване и управление на своите електронни курсове, в т.ч. да създават електронни дневници, дискусии по поставена задача, текстове и курсови работи и да генерират справки за постигнатия успех. Студентите имат на 24-часово разположение учебни материали, тестове и помощни материали с цел повишаване достъпността и удовлетвореността на обучението.

Научни форуми съвместно с Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - гр. Варна, реализирани през 2016 г.

- **Научна конференция Филиал Сливен 2016** - научна конференция по повод международния ден на сестринството на тема „Съвременни тенденции в здравните грижи“;
- **XIII-ти Национален конгрес на Българската ортопедична и травматологична асоциация;**
- **Научен семинар „Борба с рака на гърдата“** – в семинара взеха участие лектори от УМБАЛ „Света Марина“. Целта бе да се информира широката общественост за особеностите на заболяването рак на гърдата, както и за значимостта от неговата ранна диагностика;
- **Национална конференция по медицинска онкология** - Организатор на събитието бе Българско Онкологично Научно Дружество;
- **Конференция „Варненски кардиологични дни“** – организатор Учебно-научният сектор по кардиология към Катедрата по вътрешни болести на МУ-Варна и Клиниката по кардиология на УМБАЛ „Св. Марина“ във Варна;
- **26-та Асамблея на ИМАБ и 3-та Международна Конференция на Алумни клуба при МУ-Варна** – по време на събитията се проведе сателитни конференции по дентална медицина, здравен мениджмънт и интеграционна медицина;
- **Седма Международна дентална лазерна академия** – през март в гр. Пловдив се проведе седмата Лазерна дентална академия в която взеха участие световноизвестни чуждестранни лектори, които поднесоха актуални теми от областта на пародонтологията, имплантологията и оралната патология;
- **XIII Конгрес-Биенале на Европейската асоциация по орална медицина - Турино, Италия;**
- **IV-та Национална студентска сесия „Здравните грижи през XXI век – тенденции и перспективи“, Филиал Шумен;**
- **Пета научна сесия за преподаватели и студенти на Медицински колеж – Варна;**
- **XV Национален конгрес по неврология** - От 2 до 5 юни 2016 г. в х-л Интернационал, к.к. Златни пясъци, се проведе XV Национален конгрес по неврология.
- **VI Научна конференция на тема: „Новости в онкологията на главата и шията“ - От 24 до 26 юни 2016 г. в гр. Правец**
- **XVII конгрес на Европейската федерация на националните асоциации по ортопедия и травматология** - От 1 до 7 юни 2016 г. в Женева, Швейцария
- **Международен конгрес „Хирургия на крака“, Берлин 2016 - От 23 до 25 юни 2016 г. в Берлин, Германия**
- **XVII конгрес на Европейското общество по спортна травматология, колянна хирургия и артроскопия** - От 4 до 7 май 2016 г. в Барселона, Испания

Годишен доклад за дейността (продължение)

● **„Варненски невротологични дни“** - На 8 и 9 април 2016 г. МУ-Варна бе домакин на втория научно-практически форум „Варненски невротологични дни“, който се проведе под патронажа на Ректора на университета проф. д-р Красимир Иванов.

● **Дистанционен курс по медицинска генетика** ще се проведе в МУ-Варна - За първи път в България МУ-Варна даде възможност на млади специалисти, докторанти, студенти и интересувачи се от възможностите и постиженията в областта на медицинската генетика да присъстват дистанционно на едно от най-елитните обучения в тази сфера - 29 Курс по медицинска генетика.

● **Научно-практически семинар за лекари и пациенти с диабет** се проведе в МУ-Варна - Катедрата по неврология и невронауки при Медицински университет – Варна бе домакин на научно-практически семинар за лекари и пациенти, страдащи от диабет.

● **Националната конференция по гастроентерология** се проведе във Варна през юни - Ежегодната национална конференция по гастроентерология с международно участие се проведе между 2-ри и 4-ти юни 2016 г. Събитието беше организирано от Българското дружество по гастроентерология, гатроинтестинална ендоскопия и абдоминална ехография (БДГЕ).

● **Медицински университет- Варна** проведе трето издание на международния семинар по антитероризъм - От 7 до 9 юни 2016 г. във Варна се проведе Третият международен работен семинар по антитероризъм.

● **Второто поредно издание на „Европейско училище по патология“** - Специален гост на събитието беше проф. Мануел Собриньо Симоеш – Директор на Института по молекулярна патология и имунология към Университета в Порто (IPATIMUP), който е избран за най-влиятелен патолог в света за 2015 година от елитното британско списание „The Pathologist“.

● **Шести научен конгрес по белодробни болести**

● **Втори национален симпозиум по обструктивна сънна апнея и хъркане с международно участие** - На 26-ти и 27-ми август 2016 г. се проведе Вторият национален симпозиум по обструктивна сънна апнея и хъркане с международно участие.

● **Международен форум по УНГ-болести** - Медицински университет – Варна бе представен от петима студенти по медицина и един специалист по УНГ-болести, всеки от които презентира постер на различна тема. Академичен наставник на представените разработки е доц. д-р Николай Сапунджиев от Катедра по неврохирургия и УНГ болести при МУ-Варна.

● **16-та световна конференция по мануална терапия** - в аудитория „Проф. д-р Владимир Иванов“ в УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна се проведат 16-та международна научна конференция на FIMM и 2-ри международен инструкторски курс на FIMM, които се организират в рамките на отбелязването на 55 годишнината на Медицински университет – Варна и 15 години ФОЗ.

● **XV-ят национален конгрес по хирургия с международно участие** - От 29 септември до 2 октомври 2016 г. в к.к. Албена се проведе XV-ят Национален конгрес по хирургия с международно участие.

● **Национален конгрес на лаборантите в образната диагностика, нуклеарна медицина и лъчетерапия** - Събитието се проведе в София на 28.10-30.10 2016 г.

● **XXIV Национална конференция по Психиатрия** - под егидата на Българската психиатрична асоциация и Медицински университет - гр. Варна. Темата на конференцията беше: „Психиатрия на 21 век - от теорията към практиката“.

● **Представители на МУ-Варна** взеха участие в Десета национална конференция по болнична фармация - Юбилейното издание на форума протече под надслов „Нови предизвикателства пред болничната фармация“.

● **Информационна лекция** на тема: „Съвременни методи на костно-мозъчна трансплантация“ - проф. д-р Игор Резник.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Проекти и международно сътрудничество

Проектна дейност

През 2016 г. бе завършен проект „Нови възможности за качествени и модерни услуги за хората с психични разстройства в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД, Варна“ по Програма BG07 „Инициативи за обществено здраве“ в рамките на който бяха ремонтирани 800 кв. м от Психиатрични клиники, находящи се в МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна и бяха обучени над 100 души медицински персонал.

Международно сътрудничество

- ✓ Партньорство с болница Инзелшпитал в Берн, Швейцария;
- ✓ Партньорство с болница Шарите в Берлин, Германия в областта на транс-апикално имплантиране на аортна клапа (TAVI);
- ✓ Съвместен проект с Университетска болница Цюрих, Швейцария;
- ✓ COST VM1303 – Нарушения в половата диференциация;
- ✓ Партньорство с болницата в Питсбърг, САЩ;
- ✓ Партньорство с болницата в Саутхемпшир относно проблемите на пациентите, боледуващи от муковисцидоза;
- ✓ Съвместен проект на МБАЛ „Света Марина“ с Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна и Центъра за костно – мозъчна трансплантация и онкоимунобиология при Университетска болница „Хадасса“ в Йерусалим, Израел;
- ✓ Проучване на анатомични характеристики на ларинкса при новородени и деца в яслена възраст в норма и патология с ендоскопски методи;
- ✓ Twinning Program между Центъра по хемофилия в Бон, Германия и Център за комплексно лечение на Таласемия и Хемофилия при МБАЛ „Света Марина“;
- ✓ Партньорство с Кантонална болница „Сейнт Гален“ и Белодробна лига „Сейнт Гален“, Швейцария;
- ✓ Съвместен проект с клиниката Богенхаузен, Мюнхен, Германия в областта на анестезиологията и реанимацията в кардиохирургията;
- ✓ Партньорство с болница Нигурдия в Милано, Италия;
- ✓ Партньорство с болницата в Сегет, Унгария;
- ✓ Партньорство с фондация EurAsia Heart, Швейцария с д-р Пол Фогт;
- ✓ Партньорство с Военно-морски институт в Будапеща, Унгария с д-р Йено Сзолник;
- ✓ Двустранни връзки с Клиника по кардиохирургия в Пенза, Русия;
- ✓ Гост-лектори от Германия.

6. Предвиждано развитие

 Създаване на Лаборатория по електрофизиология на сърцето - ще бъде изградена по най-съвременните стандарти в областта на интервенционалната кардиология. Ще включва модерна ангиографска лаборатория с хибридна зала за провеждане на интервенционални и хирургични процедури при ритъмни и проводни нарушения в дейността на сърцето, както и при клапни пороци на стойност около 2 200 хил. лв;

 Подобряване на материалната база в Първа клиника по нервни болести, Клиника по вътрешни болести, Клиника по съдова хирургия на стойност около 841 хил. лв.;

Годишен доклад за дейността (продължение)

- Внедряване на нов синтезиращ модул за производство на радиофармацевтици на стойност около 300 хил. лв;
- Закупуване на оборудване за хирургическо лечение на предсърдно мъждене чрез криоаблация на стойност около 67 хил. лв;
- Закупуване на нов компютърен томограф на стойност около 4 100 хил. лв.;
- Лицензиране и внедряване на ERP система на стойност около 300 хил. лв.;
- Разширение на съществуващата сървърна система на стойност около 83 хил. лв.;
- Изграждане на локална котелна инсталация в основен корпус на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна след обследване за енергийна ефективност. Инсталацията ще включва газопреносно отклонение от основния газопровод на болницата, изграждане на котелно помещение. Ще се изградят нови комуникационни връзки и системи за безопасност, изискуеми от действащото законодателство. Монтирането на новите съвременни котли и водоподгреватели, съчетани с оптимизиране на системите за управление и мониторинг ще доведе до допълнителни икономии на гориво и вредни емисии на стойност около 1 200 хил. лв.;
- Основен ремонт и преустройство на блокови табла № 1 и № 4 от електропреносната мрежа в основната сграда на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна на стойност около 200 хил. лв.;
- Повишаване на качеството на обучение на студенти от специалности „медицина“, „дентална медицина“, „фармация“, „здравни грижи“, „здравен мениджмънт“, „фармацевтичен мениджмънт“, специализанти, докторанти и специалисти от практиката.

За предвидените инвестиции Ръководството на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД - Варна търси източници за външно финансиране. Поради важноста на поставените цели лечебното заведение има готовност да ги реализира със собствени средства, като възможностите и степента на изпълнение зависят от предстоящото подписване на договора с НЗОК за 2017 г. и определените в него лимити.

7. Събития след датата, към която е съставен финансов отчет

Не са настъпили събития между датата, към която е съставен годишният финансов отчет и датата на неговото одобряване, които да налагат корекции в сумите и оповестяванията.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Декларация за корпоративно управление

МБАЛ „Света Марина“ ЕАД е предприятие, попадащо в обхвата на параграф 1д от ДР на Закона за публичното предлагане на ценни книжа. Дружеството е задължено да публикува заедно с доклада за дейността и декларация за корпоративно управление по реда на чл. 100н, ал. 7 и 8 на ЗППЦ, вкл. и информацията по т.3 и т. 4 на чл. 100н, ал. 8 на ЗППЦК, доколкото изискваната за оповестяване информация е приложима за Дружеството.

Информация за основните характеристики на системите за вътрешен контрол, прилагани от Дружеството в процеса на изготвяне на финансовите отчети

Според българското законодателство ръководството изготвя доклад за дейността и финансов отчет за всяка финансова година, който представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към края на годината, за финансовите резултати от дейността и за паричните потоци в съответствие с приложимата счетоводна рамка.

Отговорността на ръководството включва и прилагане на система за вътрешен контрол за предотвратяване, разкриване и изправяне на грешки и неверни изложения, допуснати в резултат на действия на счетоводната система.

Основните принципи на ръководството при прилагането на Системата за финансово управление и контрол (СФУК) са:

- Съответствие с действащото законодателство и вътрешните актове и договори;
- Прилагане на адекватна и последователна управленска и счетоводна политика, оповестявана във финансовите отчети;
- Надеждност и всеобхватност на финансовата и оперативна информация;
- Коректно водене на счетоводните регистри и своевременноотразяване на всички събития и операции с точен размер и за съответния отчетен период, което позволява изготвянето на финансовите отчети в съответствие с приложимата счетоводна рамка;
- Спазване на принципа на предпазливостта при оценката на активите, пасивите, приходите и разходите;
- Установяване и прекратяване на измами и грешки;
- Спазване на принципа на действащо предприятие.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Чрез прилагането на СФУК във всички звена на Дружеството се постига:

- Законосъобразно и целесъобразно разходване на средствата и осигуряване на надеждна информация за поемане на отговорност и вземане на правилни управленски решения;
- Подобряване на взаимодействието между структурните звена и отделните длъжности за по-добро финансово управление;
- Прозрачност на процесите, снижаване на разходите, децентрализация на отговорностите;
- Усъвършенстване на вътрешно-нормативната Система за финансово управление и контрол е въведена с решение на Съвета на директорите от началото на 2011 г., няколкократно е допълвана и усъвършенствана и се прилага във всички звена на Дружеството.

Основни елементи на Системата за финансово управление и контрол на Дружеството:

- Контролна среда;
- Оценка и управление на риска;
- Информация и комуникация;
- Контролни дейности;
- Мониторинг.

За всеки от елементите на СФУК ръководството е утвърдило вътрешно-нормативни документи (заповеди, процедури, работни инструкции, указания, правила и други документи), сред които най-важните са:

Контролна среда:

- Кодекс на професионалната етика, който налага почтеност, етични ценности и изисквания за компетентност;
- Организационна структура с описание на правомощия и отговорности;
- Правила за управление на човешките ресурси, Правила за работната заплата, Длъжностни характеристики
- Правилник за устройството на дейността и вътрешния ред

Оценка и управление на риска, контролирани от Комисия по управление на риска:

- Описание на основните рискове, подлежащи на идентифициране и управление;
- Описание на отговорностите на лицата, натоварени с идентифициране, оценяване и мониторинг на риска;

Информация и комуникация

- Счетоводна политика, която съдържа конкретни принципи, изходни положения, правила и практики, прилагани от Дружеството при изготвянето и представянето на

Годишен доклад за дейността (продължение)

финансовите отчети и формулира правила и процедури, касаещи текущото отчитане на дейността. Счетоводната политика съдържа описание на основните сделки и операции и правилата за тяхното отчитане, счетоводни документи и документооборот, ред за съхраняване на счетоводната информация;

- Болнична информационна система „Гама Кодмастер“, която осъществява автоматизирано управление на дейности, свързани с процеса на регистриране на постъпилите в стационара на здравното заведение пациенти, тяхното пре(и)веждане между различните отделения, кодирането на диагнозите и процедурите и тяхното изписване;

- Описание на индивидуалните отговорности на лицата, правата за достъп до информацията, взаимодействието и своевременната информираност между различните структури и звена, както и комуникацията с външни институции и лица;

Контролни дейности

- Процедури за разрешаване, одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол;
- Правила за разделяне и съвместяване на отговорностите;
- Система на двоен подпис;
- Описание на основните дейности, подлежащи на предварителен контрол и процедурите, които се извършват във всяка от тях;
- Процедури за обработка на информацията;
- Процедури за преглед на изпълнението и резултатите от дейността и съпоставяне на данните;
- Антикорупционни процедури;
- Правила за достъп до активи и информация;
- Правила за управление на човешките ресурси;
- Процедури по документиране, архивиране и съхраняване на информацията;

Мониторинг

Във всички правила и процедури, съдържащи се в Системата за финансово управление и контрол се съдържат правила за текущо наблюдение на контролите от страна на ръководството и преценка дали контролните дейности функционират според предназначението си и остават ефективни във времето.

През отчетния период не са настъпили промени в основните принципи на управление на Дружеството.

През м. януари 2017 г. Дружеството е приело Стратегия за управление на риска, разработена в съответствие със Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД и Методически указания на Министерство на финансите. Стратегията обхваща периода 2017 – 2019 г. и ще се актуализира на всеки три години и при настъпване на съществени промени в рисковата среда, в която функционира лечебното заведение.

Годишен доклад за дейността (продължение)

Стратегията за управлението на риска се прилага от всички медицински структури и административни звена и обхваща:

- Идентифициране, оценяване и управление на рисковете в УМБАЛ „Света Марина“;
- Постигане на съответствие между основните приоритети на УМБАЛ „Света Марина“ и нивото на риска, което тя е склонна да поеме;
- Подпомагане вземането на управленски решения относно реакциите по отношение на риска;
- Намаляване на загуби и пропуснати ползи, свързани с дейността на УМБАЛ „Света Марина“;
- Идентифициране на ролите и отговорностите на участниците в процеса по управление на риска.

Информация по чл. 10, параграф 1, букви „в“, „г“, „е“, „з“ и „и“ от Директива 2004/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно предложенията за поглъщане

Капиталът на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД се състои от 4 828 677 броя **поименни акции**, изцяло **собственост на държавата**, които **се търгуват на регулиран пазар**.

Общото събрание на акционерите, представлявано от Министъра на здравеопазването изменя и допълва устава на Дружеството, взема решения за промени в капитала, за реорганизация, преобразуване или прекратяване на Дружеството.

Общото събрание на акционерите дава разрешение за участие или разпореждане с участие в други търговски или граждански дружества, за придобиване или разпореждане с недвижими имоти или с вещни права върху тях, обезпечения или предоставяне на кредити в полза на трети лица, учредяване на ипотека и залог върху дълготрайни активи на Дружеството, закриване или прехвърляне на предприятия.

Съветът на директорите се избира и освобождава от Общото събрание на акционерите и не може да бъде по-голям от пет лица. Членовете на Съвета на директорите се избират за срок до 5 години, като конкретният мандат се определя от Общото събрание на акционерите. Членовете на Съвета на директорите могат да бъдат преизбирани без ограничение.

Член на Съвета на директорите може да бъде дееспособно физическо или юридическо лице, което не е било член на изпълнителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, прекратено поради несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори. За член на Съвета на директорите не може да бъде избрано лице, което е съпруг или роднина до трета степен по права или сребрена линия, включително и по сватовство на друг член на Съвета на директорите.

Съветът на директорите разработва и приема бизнес-програма за срока на действие на договора за управление, която се одобрява от Общото събрание на акционерите, приема организационно-управленска структура и вътрешни правила за дейността на Дружеството

Годишен доклад за дейността (продължение)

Членовете на Съвета на директорите имат еднакви права и задължения, независимо от вътрешното разпределение на функциите между тях.

На членовете на Съвета на директорите не са предоставяни права да придобиват акции и облигации на Дружеството.

Съвет на директорите на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна:

Проф. д-р Красимир Иванов, д.м.и.: .....

Проф. д-р Валентин Игнатов, д.м.: .....

Проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н.: .....

МБАЛ „СВЕТА МАРИНА” ЕАД

Информация по Приложение № 10 от Наредба № 2 / 17.09.2003 г.

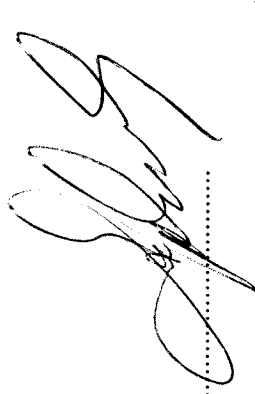
1	Информация, дадена в стойностно и количествено изражение относно основните категории стоки, продукти и/или предоставени услуги, с посочване на техния дял в приходите от продажби на лицата по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, като цяло и промените, настъпили през отчетната финансова година.	Информацията се съдържа в т. 5 от доклада за дейността.
2	Информация относно приходите, разпределени по отделните категории дейности, вътрешни и външни пазари, както и информация за източниците за снабдяване с материали, необходими за производството на стоки или предоставянето на услуги с отразяване степента на зависимост по отношение на всеки отделен продавач или купувач/потребител, каго в случай, че относителният дял на някой от тях надвърля 10 на сто от приходите или приходите от продажби, се предоставя информация за всяко лице поотделно, за неговия дял в продажбите или покупките и връзките му с лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК.	Информацията се съдържа в т. 5 от доклада за дейността.
3	Информация за сключени съществени сделки	Информация за значимите сделки и събития през отчетния период се съдържа в т. 2 от доклада за дейността.
4	Информация относно сделките, сключени между лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК и свързаните лица през отчетния период, предложени за сключване на такива сделки, както и сделки, които са извън обичайната му дейност или съществено се отклоняват от пазарните условия, по които параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК или негово дъщерно дружество е страна с посочване на стойността на сделките, характера на свързаността и всяка информация, необходима за оценка на въздействието върху финансовото състояние.	Сделките между свързаните лица са подробно оповестени в приложение № 29 от финансовия отчет. По извършените сделки няма необичайни условия и отклоняване от пазарните цени.
5	Информация за събития и показатели с необичаен характер, имащи съществено влияние върху дейността и реализираните приходи и извършените разходи; оценка на влиянието им върху резултатите през текущата година.	Няма събития и показатели с необичаен характер, имащи влияние върху дейността на дружеството.
6	Информация за сделки, водени извънбалансово – характер и бизнес цел, посочване финансовото въздействие на сделките върху дейността, ако рискът и ползите от тези сделки са съществени и ако разкриването на тази информация е съществено за оценката на финансовото състояние.	Няма сделки, които се водят задбалансово.
7	Информация за дялови участия, за основните инвестиции в страна и в чужбина (в ценни книжа, финансови инструменти, нематериални активи и недвижими имоти), както и инвестициите в дялови ценни книжа извън групата предприятия по смисъла на Закона за счетоводството и източниците/начините на финансиране.	Участие на дружеството - 100% от капитала на ДКЦ „Света Марина” ЕООД и 100% от капитала на „Света Марина Трейдинг” ЕООД

8	Информация относно сключенията от лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, от негово дъщерно дружество в качеството им на заемополучатели, договори за заем с посочване на условията по тях, включително на крайните срокове за изплащане, както и информация за предоставени гаранции и поемане на задължения.	Дружеството и неговите две дъщерни дружества нямат сключени заеми като заемополучатели
9	Информация относно сключенията от лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, от негово дъщерно дружество или дружество майка, в качеството им на заемодатели, договори за заем, включително представяне на гаранции от всякакъв вид, в това число на свързани лица, с посочване на конкретните условия по тях, включително на крайните срокове за плащане и целта, за която са били отпуснати.	Дружеството и неговите две дъщерни дружества нямат сключени заеми като заемодатели
10	Информация за използването на средствата от извършена нова емисия ценни книжа през отчетния период.	Капиталът е увеличен с непарична вношка
11	Анализ на съотношението между постигнатите финансови резултати, отразени във финансовия отчет за финансовата година и по-рано публикувани прогнози за тези резултати.	Няма публикувани прогнозни резултати
12	Анализ и оценка на политиката относно управлението на финансовите ресурси с посочване на възможностите за обслужване на задълженията, евентуалните заплахи и мерки, които лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК е предприело или предстои да предприеме с оглед отстраняването им.	Ръководството поддържа оптимално количество свободни парични средства, разпределени в 6 търговски банки, като наличностите във всяка банка са не по-вече от 25 % от общата сума на паричните наличности. Дружеството е приело стратегия за управление на рисковете и ръководството текущо наблюдава падежите на плащанията и контролира паричните потоци.
13	Оценка на възможностите за реализация на инвестиционните намерения с посочване на размера на разполагаемите средства и отразяване на възможните промени в структурата на финансиране на тази дейност.	Информацията се съдържа в т. 6 от доклада за дейността.
14	Информация за настъпили промени през отчетния период в основните принципи за управление на лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК и на неговата група предприятия по смисъла на Закона за счетоводството.	Няма настъпили промени в основните принципи за управление. Доразвити, документирани и приети са някои документи от вътрешно-нормативната Система за финансово управление и контрол, която се прилага във всички звена на дружеството.
15	Информация за основните характеристики на прилаганите от лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК в процеса на изготвяне на финансовите отчети система за вътрешен контрол и система за управление на рисковете.	Информацията е публикувана в декларацията за корпоративно управление, като част от доклада за дейността на дружеството.

16	Информация за промените в управителните и надзорните органи през отчетната финансова година.	<p>На 26.04.2016 г. е сключен договор за управление и контрол № РД-16-101 между министъра на здравеопазването и съвет на директорите в състав: проф. д-р Валентин Любомиров Игнатов, д.м., проф. д-р Красимир Димитров Иванов д.м.н. и проф. д-р Риналдо Савов Шишков, д.м. Промяната е вписана в Търговски регистър на 05.05.2016 г.</p> <p>Към датата на изготвяне на настоящия доклад за дейността Съветът на директорите е в състав:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проф.д-р Красимир Димитров Иванов, д.м.н. – Председател; • Проф.д-р Валентин Игнатов, д.м. – Изпълнителен директор; • Проф.д-р Риналдо Шишков, д.м.н. – Член на Съвета.
17	<p>Информация за размера на възнагражденията, наградите и/или ползите на всеки от членовете на управителните и на контролните органи за отчетната финансова година, изплатени от лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК и неговите дъщерни дружества, независимо от това дали са били включени в разходите, или произтичат от разпределение на печалбата, включително:</p> <p>а) Получени суми и непарични възнаграждения;</p> <p>б) Условни или разсрочени възнаграждения, възникнали през годината, дори и ако възнаграждението се дължи към по-късен момент;</p> <p>в) Сума, дължима от лицето по параграф 1д от допълнителните разпоредби на ЗППЦК, или негови дъщерни дружества за изплащане на пенсии, обезщетения при пенсиониране или други подобни обезщетения.</p>	<p>Възнагражденията на Съвета на директорите се формират в съответствие с изискванията на Наредба 9/2000 г. За 2016 г. общият им размер е 111 х. лв.</p> <p>Членовете на Съвета на директорите не са получавали непарични възнаграждения.</p> <p>Няма условни или разсрочени възнаграждения на членовете на Съвета на директорите, възникнали през годината.</p> <p>Няма суми, дължими от дружеството или неговите дъщерни дружества за изплащане на пенсии, обезщетения при пенсиониране или други подобни обезщетения на членовете на Съвета на директорите, различни от тези, начислени по актоерска оценка за останалия персонал.</p>

18	За публичните дружества – информация за притежавани от членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав акции на емитента, включително акциите, притежавани от всеки от тях поотделно и като процент от акциите от всеки клас, както и предоставени им от емитента опции върху негови ценни книжа – вид и размер на ценните книжа, върху които са учредени опциите, цена на упражняване на опциите, покупна цена, ако има такава и срок на опциите.	Неприложимо
19	Информация за известните на дружеството договорености (включително и след приключването на финансовата година), в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относител дял акции или облигации от настоящи акционери или облигационери.	Ръководството няма информация за договорености, включително и след приключването на финансовата година, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относител дял акции.
20	Информация за висящи съдебни, административни или арбитражни производства, касаещи задължения или вземания на дружеството в размер най-малко 10 на сто от собственения капитал; ако общата стойност на задълженията или вземанията по всички образувани производства надхвърля 10 на сто от собственения капитал, се представя информация за всяко производство поотделно.	Няма висящи съдебни, административни или арбитражни производства, надвишаващи 10 на сто от собственения капитал
21	За публичните дружества – данни за директора за връзки с инвеститора, включително телефон и адрес за кореспонденция.	Неприложимо

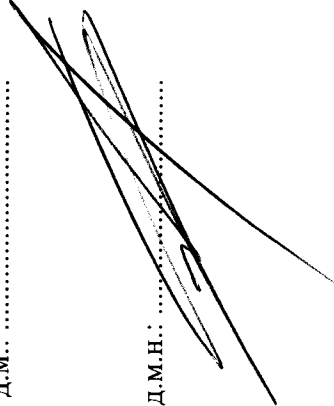
Съвет на директорите на МБАЛ „Света Марина“ ЕАД – Варна:

Проф. д-р Красимир Иванов, д.м.н.: .....

Проф. д-р Валентин Игнатов, д.м.н.: .....

Проф. д-р Риналдо Шишков, д.м.н.: .....